

**ΘΕΜΑΤΑ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ
ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ
ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ 2018
ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ**

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

α. Φεντερασιόν: Μετά το τέλος των Βαλκανικών πολέμων, η ενσωμάτωση της Θεσσαλονίκης στην Ελλάδα, μιας πόλης με σημαντικό - για τα μέτρα της περιοχής-βιομηχανικό υπόβαθρο και με κοσμοπολίτικο χαρακτήρα, αποτέλεσε σημείο αναφοράς για το εργατικό κίνημα. Η μεγάλη πολυεθνική εργατική οργάνωση της πόλης, η Φεντερασιόν, με πρωτεργάτες σοσιαλιστές από την ανοιχτή σε νέες ιδέες εβραϊκή κοινότητα της πόλης, αποτέλεσε σημαντικό δίαυλο για τη διάδοση σοσιαλιστικής και εργατικής ιδεολογίας στη χώρα.

β. Σ.Ε.Κ.Ε.: Οι υψηλοί δείκτες ανεργίας και οι άθλιες συνθήκες διαβίωσης οδήγησαν τους εργάτες στην έντονη πολιτικοποίησή τους κατά τη δεύτερη δεκαετία του 20^{ου} αιώνα. Οι συνθήκες έδιναν την εντύπωση ότι οι πλούσιοι γίνονταν πλουσιότεροι και οι φτωχοί φτωχότεροι. Το 1918 ιδρύθηκε το Σοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα Ελλάδας (Σ.Ε.Κ.Ε.) από συνέδριο σοσιαλιστών. Βασικές θέσεις του προγράμματός του ήταν: δημοκρατία, παροχή εκλογικού δικαιώματος στις γυναίκες, αναλογικό εκλογικό σύστημα, εθνικοποίηση των μεγάλων πλουτοπαραγωγικών πηγών. Σχετικά με την εξωτερική πολιτική ζητούσε ειρήνη, χωρίς προσάρτηση εδαφών, βασισμένη στο δικαίωμα αυτοδιάθεσης των λαών. Τα προβλήματα που αφορούσαν σε διαμφισβητούμενα εδάφη θα λύνονταν με δημοψηφίσματα. Το Σ.Ε.Κ.Ε., ήταν το πιο αυστηρά οργανωμένο κόμμα. Έως το 1909 ήταν υπέρ της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας. Σταδιακά απομακρύνθηκε από αυτήν υιοθετώντας την αρχή της δικτατορίας του προλεταριάτου. Προσχώρησε στην Τρίτη Κομμουνιστική Διεθνή και μετονομάστηκε σε Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας (Κ.Κ.Ε.) το 1924.

γ. Ταμείο Περιθάλψεως Προσφύγων: ιδρύθηκε το Νοέμβριο του 1922 αναλαμβάνοντας το έργο της προσωρινής στέγασης παράλληλα με το Υπουργείο Περιθάλψεως. Ανήγειρε ξύλινα παραπήγματα για τη στέγαση

των προσφύγων. Πλήθος ξεπρόβαλλαν οι αυτοσχέδιες κατασκευές που χρησίμευαν ως προσωρινά καταλύματα (καλύβες, παράγκες, σκηνές) γύρω από τις πόλεις, σε πλατείες ή στα κενά οικόπεδα των πόλεων. Ασχολήθηκε, τέλος, με την αποκατάσταση των προσφύγων παράλληλα με την ΕΑΠ.

δ. Σύνταγμα της Κρητικής Πολιτείας: με την οργάνωση του νέου πολιτικού σχήματος της Κρήτης, της Κρητικής Πολιτείας, ορίστηκε μια 16μελής επιτροπή από 12 χριστιανούς και 4 μουσουλμάνους για να εκπονήσει το σχέδιο του κρητικού Συντάγματος. Συντάχθηκε κατά το πρότυπο του ισχύοντος τότε ελληνικού Συντάγματος, αφού εγκρίθηκε από το Συμβούλιο των Πρέσβων των Προστάτιδων Δυνάμεων στη Ρώμη, τέθηκε αμέσως σε εφαρμογή. Κατά την εφαρμογή του δημιούργησε προβλήματα ο συντηρητικός του χαρακτήρας και η παραχώρηση στον ηγεμόνα, όπως ονομάστηκε ο Ύπατος Αρμοστής, υπερέξουσίων, που εύκολα μπορούσαν να τον οδηγήσουν σε δεσποτική συμπεριφορά. Τη μεταβολή του Συντάγματος της Κρητικής Πολιτείας ζήτησαν η τριανδρία της αντιπολίτευσης και 15 άλλοι επιφανείς πολίτες μέσω της προκήρυξης που συνέταξαν και υπέγραψαν.

ΘΕΜΑ Α2

- α. Λάθος
- β. Λάθος
- γ. Σωστό
- δ. Λάθος
- ε. Λάθος

ΘΕΜΑ Β1

(Σχολικό Βιβλίο, σελίδες 94-95)

Στις εκλογές που προκηρύχθηκαν μετά τη δεύτερη παραίτηση του Βενιζέλου, δεν συμμετείχαν οι Φιλελεύθεροι, καθώς θεωρούσαν την ενέργεια του βασιλιά ως παραβίαση του συντάγματος. Εκδηλώσεις βίας και φανατισμού δημιούργησαν χάσμα ανάμεσα στις δύο παρατάξεις και κυριάρχησε το μίσος. Όποιος ήταν κατά του πολέμου, κινούσε αμέσως την υποψία στους Βενιζελικούς, ότι ήταν κατά της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας, κατά των εθνικών συμφερόντων. Οι Αντιβενιζελικοί έβλεπαν στο πρόσωπο των Βενιζελικών βίαιους πράκτορες της Αντάντ, που μάχονταν τον βασιλιά, κατέστρεφαν την ενότητα του έθνους και

έθεταν σε κίνδυνο το κράτος. Τα δύο κόμματα διέφεραν όλο και λιγότερο μεταξύ τους στην πολιτική πρακτική και την προπαγάνδα, παράλληλα όμως όλο και ενισχυόταν ο διπολισμός.

ΘΕΜΑ Β2

(Σχολικό Βιβλίο, σελίδες 161-162)

Οι μεταγενέστερες εξελίξεις έδειξαν ότι οι προσδοκίες από τη λύση που δόθηκε σε κάποια ζητήματα με τις ελληνοτουρκικές συμφωνίες του 1930 διαψεύστηκαν. Βέβαια, για ένα μεγάλο διάστημα δεν σημειώθηκαν τριβές μεταξύ των δύο κρατών και δεν αμφισβητήθηκαν τα μεταξύ τους σύνορα. Αυτό ήταν και η βασική επιδίωξη του Έλληνα πρωθυπουργού. Ο συμψηφισμός όμως των ανταλλάξιμων, ελληνικών και μουσουλμανικών περιουσιών, προκάλεσε θύελλα αντιδράσεων ανάμεσα στους πρόσφυγες. Με τη συμφωνία αυτή η κατά πολύ μεγαλύτερη περιουσία των ανταλλάξιμων Ελλήνων ορθοδόξων της Τουρκίας εξισώθηκε με την αντίστοιχη περιουσία των μουσουλμάνων της Ελλάδας. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με την παρακράτηση του 25% της προκαταβολής της αποζημίωσης από την Εθνική Τράπεζα και της άρνησης διακανονισμού των προσφυγικών χρεών, απομάκρυνε τμήμα του προσφυγικού κόσμου από την εκλογική βάση του κόμματος των Φιλελευθέρων και συνέβαλε στην ήττα του στις εκλογές του 1932 και του 1933.

ΘΕΜΑ Β3

(Σχολικό Βιβλίο, σελίδες 215-216)

Εκείνο που δεν είχε κατορθώσει να λύσει η διπλωματία, το έλυσε ο πόλεμος. Ευθύς μετά την έκρηξη των Βαλκανικών πολέμων (Οκτώβριος 1912) οι πόλες του ελληνικού Κοινοβουλίου άνοιξαν για τους Κρήτες βουλευτές, που έγιναν δεκτοί με εκδηλώσεις απερίγραπτου πατριωτικού ενθουσιασμού. Ο Πρόεδρος της Βουλής των Ελλήνων ανέγνωσε Ψήφισμα, σύμφωνα με το οποίο «η Ελλάς αποδέχεται όπως του λοιπού ενυπάρχη κοινόν Κοινοβούλιον διά το ελεύθερον Βασίλειον και διά την νήσον Κρήτην». Αλλά ο Βενιζέλος δεν προχώρησε περισσότερο, για να μη διαταράξει τις σχέσεις του με τις ευρωπαϊκές Δυνάμεις, εν όψει και του πολέμου που είχε αρχίσει. Αρκέστηκε να αποστείλει στην Κρήτη ως Γενικό Διοικητή το φίλο του Στέφανο Δραγούμη, ο οποίος ανέλαβε τα καθήκοντά του στις 12 Οκτωβρίου 1912.

Ομάδα Δεύτερη

ΘΕΜΑ Γ

Σύμφωνα με το σχολικό Βιβλίο (Σχετικά με τους Έλληνες πρόσφυγες από την Τουρκία)

Η εθνική αφύπνιση των Τούρκων, που είχε ξεκινήσει από τα τέλη του 19^{ου} αιώνα, ενισχύθηκε μετά την εδαφική συρρίκνωση της Οθωμανικής αυτοκρατορίας. Ο τουρκικός εθνικισμός συνέβαλε στην εχθρική αντιμετώπιση των μειονοτήτων που ζούσαν στην Οθωμανική αυτοκρατορία. Στο στόχαστρο βρέθηκαν κυρίως οι Έλληνες και οι Αρμένιοι, καθώς είχαν συγκεντρώσει στα χέρια τους το μεγαλύτερο μέρος του εμπορίου και της βιομηχανίας της χώρας. Η εκκρεμότητα επίσης στο ζήτημα της κατακύρωσης των νησιών του ανατολικού Αιγαίου στην Ελλάδα επιδείνωσε τις σχέσεις Ελλάδας-Τουρκίας. (Σχολικό Βιβλίο, σελ. 138)

Από το 1914 εξαπολύθηκαν διωγμοί εναντίον των Ελλήνων της Μικράς Ασίας, που συνεχίστηκαν και κατά τα επόμενα χρόνια. Μέχρι το 1919 πρόσφυγες ήλθαν από την υπό ιταλική κατοχή Νοτιοδυτική Μικρά Ασία, το Αϊδίνιο, το εσωτερικό της Μικράς Ασίας και τον Πόντο. Το 1922, όταν έληξε ο μικρασιατικός πόλεμος με ήττα και υποχώρηση του ελληνικού στρατού, οι πρόσφυγες που έφθασαν στην Ελλάδα ανήλθαν σε πολλές χιλιάδες. (Σχολικό Βιβλίο, σελίδες 138,139,140,144)

Ήδη, πριν από τον Αύγουστο του 1922, ελληνικοί πληθυσμοί της Μικράς Ασίας (Πόντου, Κιλικίας, Καππαδοκίας) είχαν εγκαταλείψει τα σπίτια τους και είχαν καταφύγει στη Σμύρνη ή την Ελλάδα. Μετά την καταστροφή της Σμύρνης σειρά είχαν τα Βουρλά, το Αϊβαλί και τα Μοσχονήσια. Διώξεις σημειώθηκαν και στη βορειοδυτική Μικρά Ασία (Προποντίδα και αλλού). Αιχμάλωτοι στρατιώτες και ντόπιοι άνδρες 18-45 ετών συγκεντρώθηκαν σε στρατόπεδα και σχηματίστηκαν πορείες αιχμαλώτων και ομήρων προς το εσωτερικό της Μικράς Ασίας. Πολλοί πέθαναν από κακουχίες και αστία. Στους κατοίκους της Ανατολικής Θράκης δόθηκε προθεσμία ενός μήνα για να εκκενώσουν την περιοχή. Με αυτόν τον τρόπο είχαν τη δυνατότητα να πάρουν μαζί τους όσα μπορούσαν να μεταφέρουν από την κινητή περιουσία τους. Οι Έλληνες της χερσονήσου της Καλλίπολης έφυγαν αργότερα. Συνολικά, το φθινόπωρο του 1922 έφθασαν στην Ελλάδα περίπου 900.000 πρόσφυγες (ανάμεσά τους και 50.000 Αρμένιοι). Περίπου 200.000 Έλληνες παρέμεναν στην Καππαδοκία και γενικότερα στην Κεντρική και Νότια Μικρά Ασία. Αυτοί

μεταφέρθηκαν στην Ελλάδα το 1924 και το 1925 με τη φροντίδα της Μικτής Επιτροπής. **(Σχολικό Βιβλίο, σελίδες 144-146)**

Μετά τη μικρασιατική καταστροφή, μέχρι το 1923, υπολογίζεται ότι έφθασαν στο ελληνικό κράτος 1.230.000 Έλληνες χριστιανοί και 45.000 Αρμένιοι πρόσφυγες. **(Σχολικό Βιβλίο, σελίδα 51)**

Σύμφωνα με τον πίνακα

Πράγματι, από το 1919 έως το 1923 οι Έλληνες κάτοικοι της Τουρκίας που εγκατέλειψαν μαζικά τις εστίες τους από τους διωγμούς των Νεότουρκων και των κεμαλικών και κατέφτασαν στην Ελλάδα ξεπερνούσαν το 1 εκατομμύριο. (1.104.216)

Σύμφωνα με το σχολικό Βιβλίο

Στις 24 Ιουλίου 1923 υπογράφηκε η Συνθήκη ειρήνης της Λοζάνης. Έξι μήνες πριν, στις 30 Ιανουαρίου 1923, είχε υπογραφεί η ελληνoturκική Σύμβαση, η οποία ρύθμιζε την ανταλλαγή των πληθυσμών μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας. Προβλεπόταν η υποχρεωτική ανταλλαγή μεταξύ των Ελλήνων ορθόδοξων κατοίκων της Τουρκίας και των Μουσουλμάνων κατοίκων της Ελλάδας. Αυτή θα ίσχυε τόσο γι' αυτούς που παρέμεναν στις εστίες τους, όσο και για εκείνους που είχαν ήδη καταφύγει στην ομόθρησκη χώρα. Μάλιστα, η ανταλλαγή ίσχυσε αναδρομικά για όλες τις μετακινήσεις που έγιναν από τη μέρα που κηρύχθηκε ο Α' Βαλκανικός πόλεμος (18 Οκτωβρίου 1912). Από την ανταλλαγή αυτή εξαιρέθηκαν οι Έλληνες ορθόδοξοι της Κωνσταντινούπολης, της Ίμβρου και της Τενέδου και οι Μουσουλμάνοι της Δυτικής Θράκης.

Οι ανταλλάξιμοι, σύμφωνα με τη σύμβαση ανταλλαγής:

- θα απέβαλαν την παλιά ιθαγένεια και θα αποκτούσαν την ιθαγένεια της χώρας στην οποία θα εγκαθίσταντο,
- είχαν δικαίωμα να μεταφέρουν την κινητή περιουσία τους,
- είχαν δικαίωμα να πάρουν από το κράτος στο οποίο μετανάστευαν ως αποζημίωση περιουσία ίσης αξίας με την ακίνητη περιουσία που εγκατέλειπαν φεύγοντας,
- θα διευκολύνονταν στη μετακίνησή τους από τη Μικτή Επιτροπή Ανταλλαγής.

Η συμφωνία αυτή για ανταλλαγή πληθυσμών διέφερε από τις προηγούμενες. Καθιέρωνε για πρώτη φορά τη μαζική μετακίνηση πληθυσμών και είχε υποχρεωτικό χαρακτήρα, ενώ οι μέχρι τότε συμφωνίες προέβλεπαν εθελοντική μετανάστευση κατοίκων κάποιων επίμαχων περιοχών. **(Σχολικό Βιβλίο, σελίδες 149-151)**

Σύμφωνα με το σχολικό Βιβλίο (Σχετικά με τους Έλληνες πρόσφυγες από τη Ρωσία)

Την περίοδο 1919-1921, λόγω της Ρωσικής Επανάστασης και της κατάληψης ρωσικών επαρχιών από τους Τούρκους, μεγάλο μέρος των Ελλήνων της Ρωσίας κατέφυγε στα λιμάνια της Μαύρης Θάλασσας και από εκεί διαπεραιώθηκε στην Ελλάδα. Τους Έλληνες ακολούθησαν Αρμένιοι και Ρώσοι. **(Σχολικό Βιβλίο, σελίδα 140)**

Ένα τμήμα των Ελλήνων του Πόντου κατέφυγε στη Ρωσία. **(Σχολικό Βιβλίο, σελίδα 147)**

Σύμφωνα με τον πίνακα

Την περίοδο 1919-1923 οι Έλληνες πρόσφυγες που έφτασαν στην Ελλάδα συνολικά από τη Ρωσία ανήλθαν σε 58.526

Σύμφωνα με το σχολικό Βιβλίο (Σχετικά με τους Έλληνες πρόσφυγες από τη Βουλγαρία)

Παράλληλα με την άφιξη προσφύγων από την Τουρκία, πρόσφυγες ήλθαν το 1916 από την Ανατολική Μακεδονία, την οποία είχαν καταλάβει οι Βούλγαροι ως σύμμαχοι των Γερμανών. Μετά τη λήξη των εχθροπραξιών το 1918, αυτοί επέστρεψαν στις εστίες τους και η «Υπηρεσία Ανοικοδομήσεως Ανατολικής Μακεδονίας» μερίμνησε για την επανεγκατάστασή τους.

Το Νοέμβριο του 1919 υπογράφηκε η συνθήκη του Νεϊγύ, που προέβλεπε την παραχώρηση της Δυτικής Θράκης από τη Βουλγαρία στην Ελλάδα. Στη συνθήκη ήταν συνημμένο το «Σύμφωνο περί αμοιβαίας μεταναστεύσεως μεταξύ Ελλάδος και Βουλγαρίας». Με βάση αυτό, αναχώρησαν από την Ελλάδα περίπου 50.000 Βούλγαροι και από τη Βουλγαρία περίπου 30.000 Έλληνες (περίπου 20.000 ακόμη Έλληνες είχαν μεταναστεύσει πριν από την υπογραφή της συνθήκης). **(Σχολικό Βιβλίο, σελίδα 140)**

Σύμφωνα με τον πίνακα

Ο αριθμός των Ελλήνων προσφύγων που καταφτάνει στην Ελλάδα από τη Βουλγαρία από το 1919 μέχρι και το 1923 υπολογίζεται σε 49.027 πρόσφυγες.

ΘΕΜΑ Δ1

Σύμφωνα με το σχολικό Βιβλίο

α) Λίγους μήνες μετά την ανάληψη της προεδρίας της Κρητικής Κυβέρνησης από τον Ελ. Βενιζέλο, ο Στρατιωτικός Σύνδεσμος που έλεγχε τα ελληνικά πολιτικά πράγματα μετά την επανάσταση στο Γουδί (1909), τον κάλεσε στην Αθήνα να αναλάβει την πρωθυπουργία της Ελλάδας (Σεπτέμβριος 1910). Η εξέλιξη αυτή δημιούργησε στους Κρήτες αμφιθυμικά αισθήματα. Οι περισσότεροι εξέφραζαν φόβους για την απουσία ενός ανδρός, που γνώριζε περισσότερο από κάθε άλλο να κινείται στους λαβύρινθους της ευρωπαϊκής διπλωματίας και να σώζει τις εθνικές υποθέσεις σε κρίσιμες περιστάσεις, ενώ άλλοι πίστευαν ότι από τη νέα θέση του θα μπορούσε να λύσει το Κρητικό Ζήτημα ταχύτερα και ασφαλέστερα.

(Σχολικό Βιβλίο, σελίδα 219)

β)

Σύμφωνα με το σχολικό Βιβλίο

Αλλά ο Βενιζέλος, ως πρωθυπουργός της Ελλάδας, με το οξύτατο πολιτικό του αισθητήριο γνώριζε ότι δεν είχε φτάσει ακόμη το πλήρωμα του χρόνου. Στις επίμονες παρακλήσεις των συμπατριωτών του Κρητών απαντούσε αρνητικά και φαινόταν δυσάρεστος. Η σταθερή άρνησή του να επιτρέψει την είσοδο Κρητών βουλευτών στο ελληνικό κοινοβούλιο προκάλεσε στην Κρήτη ισχυρές αντιδράσεις. Αναταραχή εκδηλώθηκε στα τέλη του 1911 και συγκροτήθηκε πάλι στο νησί Επαναστατική Συνέλευση (3 Ιανουαρίου 1912), ενώ άρχισαν να οργανώνονται και ένοπλα τμήματα.

(Σχολικό Βιβλίο, σελίδα 219)

Σύμφωνα με το ιστορικό παράθεμα

Τα παραπάνω επιβεβαιώνονται και από την ομιλία του Ελευθερίου Βενιζέλου στη Βουλή, στις 10/11/1911. Κατά τη διάρκειά της ο Βενιζέλος υπενθύμισε τη συμμετοχή του στους εθνικούς αγώνες της Κρήτης και υπογράμμισε ότι η δικαίωση των εθνικών προσδοκιών των Κρητών ήταν αναπόσπαστα δεμένη με τη δυνατότητα της Ελλάδας να συμβάλλει σε αυτό είτε διπλωματικά είτε, ακόμα, και στρατιωτικά. Εδώ βρίσκεται και η αιτία του γιατί προσπαθούσε να επισπεύσει την ενίσχυση των στρατιωτικών εξοπλισμών και την αποφυγή της εμπλοκής της Ελλάδας σε πόλεμο με την Τουρκία. Κάτι τέτοιο θα μπορούσε να πυροδοτήσει το

ενδεχόμενο αποδοχής από την ελληνική κυβέρνηση της αντιπροσωπείας των Κρητών βουλευτών στο ελληνικό κοινοβούλιο.

Όπως φαίνεται και στο παράθεμα ένα τέτοιο ενδεχόμενο θα προκαλούσε επιπλοκές, αφού η Κρήτη δεν είχε ακόμα πετύχει την ένωσή της με την Ελλάδα. Έτσι, τονίζει ότι στην Κρήτη ισχύει καθεστώς αυτονομίας, γεγονός που σήμαινε ότι ο κρητικός λαός μπορούσε να ρυθμίζει, όπως επιθυμούσε, τις εσωτερικές του υποθέσεις. Οποιαδήποτε παρέμβαση, από μεριάς ελληνικής κυβέρνησης, θα συνιστούσε παραβίαση τόσο του εσωτερικού δικαίου όσο και του διεθνούς. Η στάση του Ελευθέριου Βενιζέλου αναδεικνύει τόσο τον πολιτικό του ρεαλισμό όσο και τη σωστή αντιμετώπιση των εθνικών θεμάτων.

Σύμφωνα με το σχολικό Βιβλίο

Εκείνο που δεν είχε κατορθώσει να λύσει η διπλωματία, το έλυσε ο πόλεμος. Ευθύς μετά την έκρηξη των Βαλκανικών πολέμων (Οκτώβριος 1912) οι πύλες του ελληνικού Κοινοβουλίου άνοιξαν για τους Κρήτες βουλευτές, που έγιναν δεκτοί με εκδηλώσεις απερίγραπτου πατριωτικού ενθουσιασμού. Ο Πρόεδρος της Βουλής των Ελλήνων ανέγνωσε Ψήφισμα, σύμφωνα με το οποίο «η Ελλάς αποδέχεται όπως του λοιπού ενυπάρχει κοινόν Κοινοβούλιον διά το ελεύθερον Βασίλειον και διά την νήσον Κρήτην». Αλλά ο Βενιζέλος δεν προχώρησε περισσότερο, για να μη διαταράξει τις σχέσεις του με τις ευρωπαϊκές Δυνάμεις, εν όψει και του πολέμου που είχε αρχίσει. Αρκέστηκε να αποστείλει στην Κρήτη ως Γενικό Διοικητή το φίλο του Στέφανο Δραγούμη, ο οποίος ανέλαβε τα καθήκοντά του στις 12 Οκτωβρίου 1912.

(Σχολικό Βιβλίο, σελίδα 219)

Επιμέλεια: Βασίλης Βούλγαρης, Φιλολόγος